

Mina år med Vällingby scoutkår

**Ett utdrag ur några opublicerade
minnesanteckningar**

Till

**Vällingby scoutkår
på 40-års dagen
1996-11-22**

Från

dess förste kårordförande

Jan Waldner

Mina år med Vällingby scoutkår

Hösten 1931 tar jag mina första ömfotingssteg inom scoutings världsomfattande organisation. Den gången hette kåren Stocksund. Den ort där jag åtta år tidigare sett dagens ljus. De rötterna har sedan dess aldrig riktigt släppt taget även om de planterats om några gånger.

1951 flyttade min familj och jag till Vällingby. Men först i början av 1954 börjar scoutrötterna söka ny mark. Varför finns det inte några scouter i Vällingby?

Jag tar kontakt med Stockholms scoutdistrikt och dess nyligen anställde scoutkonsulent Stig Guste som ställer upp med de resurser han har till förfogande. Vad detta leder till ber jag Dig ta del av i bifogade bilaga "Starten för scoutverksamheten i Blackeberg". En text som jag fått av min gode vän Erik Ruist.

Han har liksom jag börjat städa hyllorna och hittar då en massa papper från 1953 - 1956; om vår gemensamma tid som kårchef resp vice kårchef i den i början av 1954 nybildade Blackeberg-Vällingby scoutkår. Innan han slänger papperen gör han för sin egen del en tillbakablickade historisk sammanfattning av vad vi tillsammans var med om under dessa år. Till glädje naturligtvis för honom och mig, men säkert också för alla andra som fanns med för fyrtio år sedan.

I stället för att själv berätta något om dessa år överlåter jag åt Dig käre läsare att ta del av Eriks bilaga. På ett par ställen har jag tagit mig friheten att kommentera hans text. Du ser säkert var.

Men ganska snart går Blackeberg och Vällingby åt skilda håll. Själv följer jag naturligtvis Vällingbydelen och fortsätter där några år som kårchef och har dessutom något år även ansvaret för en scoutavdelning. På den posten efterträds jag av Eric Geidebäck som så småningom efterträder mig även som kårchef; något år innan familjen lämnar Vällingby och flyttar till nya öden i min födelseort, Stocksund.

Vällingbykårens officiella födelsedag är naturligtvis den 1 januari 1957, men ett konstituerande kårstyrelsemöte håller vi redan den 16 november i vår egen lokal i Vällingbyskolan.

Redan vid detta sammanträde beslutar vi att skaffa oss ett eget kårmarke bestående av Vällingby centrums karaktäristiska 'V' i tyg. Märket skulle placeras dels på den blå scouthalsduken men också på

(VALINGBY.MEA)

vänster bröstficka på den mörkblå 'bussarong' som scouterna lagt sig till med som ytterplagg genom köp från Flottans överskottslager.

Denna 'logotyp' bildar ett bra underlag för att skapa den av oss alla önskade 'lagandan'. Den som inte bara skiljer oss från 'dom andra' dvs de som inte är scouter eller åtminstone inte 'vällingbyscouter'.

Självfallet inser vi ledare att detta inte är nog. Ramen måste fyllas med ett kvalitetsinnehåll som svarar upp mot den image som logotypen anses stå för. Och jag tror att vi också till stor del lyckades med det.

Inte bara kvantitativt. Vällingby scoutkår är snart lika stor som den gemensamma kåren varit året innan vi skildes. Vi startar snart en ny kvartersvargungeflock, lika stor som den första. Och vi startar en ny scoutavdelning Tre Ugglor i Räckstaskolans källare. Ledare blir 'Rolle' Regnström tidigare ledare i en innerstadskår, men nu utflyttad till Hässelby gård.

Vi lyckas också hålla på kvaliteten tack vare det fenomenala stöd vi får från de föräldrar vi lyckas engagera. Ett mått på kvaliteten är väl att 'medellivslängden' på våra medlemmar, trots konkurrensen från studier, idrott och andra ungdomsorganisationer uppgår till mer än tre år. D v s vi tappar ytterst få varungar innan de flyttas upp till scouter, och många ungdomar förblir kvar ända till det är dags att bli seniorer. Men då tappar vi dem, liksom även de flesta andra kårer i Stockholm gör. Konkurrensen från skolan och flickorna blir för svår.

Vid Vällingbykårens andra styrelsesammanträde i februari 1957 har jag det behagliga nöjet meddela att kåren som donation från ett par anonyma föräldrar fått en egen svensk fana att samlas kring vid läger, tävlingar och utnämningar. Jag tror inte att jag nu begår någon större indiskretion om jag avslöjar att givarna var de bäge kvartersvargungeledarna Kerstin och Hans-Eric Holst. Tandläkare resp läkare, numera avflyttade till Lund. Ett par underbara representanter för hela det föräldragäng som ställde upp för sina barn och engagerade sig som ledare.

Det var f ö inte bara i kvartersvargungeflockarna som föräldrarna hoppade in. Makarna Majvor och Bertil Gustafsson övergick till de 'vanliga' vargungeflockarna Kaa och Chil, Eric Ohlson tog hand om kassörsjobbet i många år. Och Olle Eliasson tog ansvar för lokaler och material.

(VALINGBY.MEA)

Dessutom får vi inte glömma 'Sassan' Hansson, Kaa -flocken, Kerstin Adolfsson, Chil-flocken och Bror-Hugo Höglund, kårsekreterare, som var aktiva ledare redan på B-V-kårens tid och följde med över till vällingbykåren.

Min egen insats är jag så här efteråt inte helt nöjd med. Kanske kvalitativt. Det får andra bedöma. Men kvantitativt! Livet består ju inte bara av scouting. Jag är ju gift och har egna barn och dessutom har jag ett yrkesarbete. Arbetet är för min del klart avgränsat från fritiden. Här gäller med få undantag 8 - 4.

Men familjen och scouting ställer bägge krav på samma fritid. Och här uppstår ideliga kollisioner; speciellt sedan jag våren 1961 börjat med husbygget i Stocksund.

Lördagar, söndagar och semestrar vill jag vika för familjen. Därmed blir mina möjligheter att delta i läger, utfärder, tävlingar och ledarkurser mycket begränsade. På den s k högre ledarutbildningen i Sundsvallstrakten en snöig och solig vårvintervecka får jag dock möjlighet att ta med familjen.

Vardagkvällarna med scouting försöker jag begränsa till två, men det håller inte alltid. Åtminstone inte den tiden jag vid sidan av kårchefsskapet även ansvarar för en scoutavdelning. Övriga kvällar går telefonen ofta varm. Det är bekymrade föräldrar och ledare som behöver terapeutiska samtal. Tur att jag är ung att jag håller för stressen och tur att min hustru står ut med allt scoutsnacket trots att det inte intresserade henne det minsta.

Årskiftet 1957/58 drar jag mig dock tillbaka från huvudansvaret för kåren och tar i stället på mig uppdraget att vara vice kårchef med speciellt uppdrag att ansvara för den rent scouttekniska sidan. Jag släpper därmed alla representativa uppgifter liksom ansvaret för administration och lokaler. Tack Eric för att Du tog över!

Våren 1962 flyttar vi till Stocksund och därmed är scouting i Vällingby slut för min del. Men kåren lever fortfarande och kan alltså i slutet av år 1996 fira 40-års jubiléum. Hoppas jag då får vara med på ett hörn!

(VALINGBY.MEA)

STARTEN FÖR SCOUTVERKSAMHETEN I BLACKEBERG

(Författare Erik Ruist)

På hösten 1953 startades i Blackeberg dels en vargungeflock, dels en flickscoutavdelning. När det gäller den senare, saknar jag uppgifter om hur det hela kom igång. Vargungeflocken var resultatet av ett initiativ av Blackebergs Husmodersförening. Denna vidtalade en av sina medlemmar, Anna-Lisa Falkenö, att ställa upp som ledare. Hon gick tillsammans med en kamrat (Runa Fransson) en förberedande ledarkurs, och startade den 20 oktober en vargungeflock. Mötena hölls i Blackebergs läroverk (numera Blackebergs gymnasium), där även flickscoutavdelningen höll till. Vid årsskiftet hade flocken ca 20 medlemmar.

Parallellt med detta hade Jan Waldner, nyinflyttad i Vällingby och med ett förflutet i Stocksunds scoutkår, kontaktat Stockholms scoutdistrikt för att diskutera startande av en scoutkår i Vällingby. Han fick från distriktet adressuppgifter på ledare och äldre scouter som anmält flyttning till Blackeberg och Vällingby och kallade dessa till ett konstituerande sammanträde den 8 febr 1954. (Hemma hos Jan i Vällingby).

Till sammanträdet kom, förutom Waldner, dels de två vargunge-ledarinnorna i Blackeberg, dels fyra andra ledare med tidigare scouterfarenhet. Med en representant från scoutdistriktet - K G Högländer - som fadder beslöt de närvarande att bilda Blackeberg-Vällingby scoutkår och att söka anslutning till Sveriges scoutförbund. Till kårchef valdes Jan Waldner. Jag blev vice kårchef med särskilt ansvar för Blackeberg. Sekreterare blev Bror-Hugo Höglund tidigare Sthlms katolska skår.

Kårchefsfullmakten för Waldner är daterad den 24 mars 1954 och undertecknad av dåvarande scoutchefen Bengt Junker.

Blackeberg var vid den här tiden ett nybyggarsamhälle. Under loppet av ett par-tre år - 1951 till 1953 - hade här flyttat in närmare 10 000 personer.

Merparten av dem var unga par i åldern 25 - 35 år med små barn, de flesta under skolåldern. Man kunde alltså vänta sig en stark successiv ökning av antalet pojkar i vu- och scoutåldrarna. Däremot fanns det nästan inga i de traditionella scoutledaråldrarna runt 20-25 år.

Hur skulle då den nystartade kåren skaffa ledare och assistenter för att kunna starta nya enheter? Den första åtgärden blev att vända sig till (rektor David Törnblom vid) det likaledes nystartade gymnasiet i Blackeberg och göra en enkät

bland gymnasisterna för att undersöka deras intresse. Vi fick 76 svar (det fanns bara första ring än så länge), men jag tror knappast att vi lyckades värva några medhjälpare. Det blev andra som så småningom lockades att bli ledare.

Den första nya enheten blev en vargungeflock i Vällingby, som startade i slutet av mars. Församlingssystemen Karin Adolfsson blev ledare för den, och hon ordnade redan i augusti ett läger för både Blackebergs- och Vällingby-flocken i Rättviks scoutkårs stuga ett par km norr om Rättvik.

Kårens första utnämning, då även kårcheferna högtidligen installerades, förrättades lördagen den 8 maj av vice distriktschefen Torsten Thaning, på berget ovanför Blackebergs idrottsplats.

På hösten var det redan dags att dubblera Vällingbyflocken. Det var en vargungemamma, Sassan Hansson, som nu ställde upp som ledare. På hösten bildades också en föräldraförening. I Blackeberg upplät läroverket nu lokalen på Grundtvigsgatan 43, som hade använts som provisoriskt klassrum men visat sig olämplig som sådant, till scoutlokal.

Även i Blackeberg ställde en vu-mamma nu upp som ledare, och det skulle bli fler. Det var Ann-Marie Wennbeck, med gammal scouterfarenhet, som tog över ansvaret för Rikki-Tikki-Taviflocken.

I februari 1955 var det dags att starta den första patrullscoutavdelningen, med pojkar från både Blackeberg och Vällingby. Den lokaliserades till Blackeberg och leddes av Stig Hedman, gammal scout och pappa till en scout.

Ungefär samtidigt fick kåren ett rejält tillskott genom att sjöscoutkåren Kustfyrarna, med övningslokal i Mariehäll och varv vid Tyska Botten, gick upp i Blackeberg-Vällingby scoutkår.

Kustfyrarna hade en sjöscoutavdelning och ett antal ledare och äldre scouter, men också flera båtar, bl a Kookaburra. Den hade varit livbåt på Transatlantics fartyg Kookaburra, som gick på Australien. Så kom nya bestämmelser, att fartyg som gick 'på värmen' inte fick ha livbåtar av trä, eftersom de gistnade.

Kustfyrarnas föregångare Bällsta sjöscoutkår hade då hållit sig framme och fått en livbåt, som de sedan riggat och delvis däckat.

Sjöscoutverksamheten lockade nya pojkar, och flera Blackebergspojkar kom med, trots att - tror jag - avdelningsmötena fortfarande hölls i Mariehäll.

Under våren 1955 ordnades två evenemang, som sedan skulle bli mångårig tradition. Det ena var att föräldraföreningen (med Nils Edéus som ordförande) ordnade ett valborgsmässobål, denna gång i närheten av Kvarnviken. Sjöscouterna skulle föra elden med båt från deras hamn vid Tyska Botten fram till Sjöängen, men den punkten höll på att gå om intet. Bara två dagar före låg isen kvar ute på Mälaren. Men i sista stund kom en mild vårbåst och räddade programmet. Vårtalare var redaktör Börje Heed, Aftonbladets kriminalreporter, som hade en dotter i flickscouterna.

Den andra traditionsstarten var ett pingstläger vid Hägerstalund. Vargungarna bodde i militärbaracker och patrullscouterna i tält strax bredvid.

Sommaren 1955 deltog 15 skogsscouters under Jan Waldners ledning i förbundets landsdelsläger på Gotland. Bland de deltagande scouterna kan vi notera Benny Andersson senare välkänd ABBA-medlem, medförande eget dragspel, och Bo Könberg sedermera socialminister i den Bildtska regeringen.

Sjöscouterna seglade med Kookaburra och från distriktet inlånade Niagara till Åland och Åbo.

På hösten utökades verksamheten betydligt, huvudsakligen med hjälp av föräldrar som ställde upp som ledare.

På vargungesidan tillkom en flock (Seeonee) i Blackeberg. Skogsscoutavdelningen delades i två: Stigfinnarna i Blackeberg och Rovfåglarna i Vällingby. Som ledare för Rovfåglarna hoppade kårchefen Jan Waldner själv in.

Till vice avdelningschef rekryterades en av avdelningens pappor, ingenjören Eric Geidebäck, med ett scoutförflutet från Djursholm. En rekrytering som visade sig vara ett lyckokast för kåren eftersom Eric så småningom och under ett avsevärt antal år övertog uppdraget som kårchef i Vällingby scoutkår.

Även sjöscoutavdelningen delades. I Vällingby fick vi lokaler i några skyddsrum under småskoleflygeln i Räckstaskolan.

Mariehällsavdelningen fick heta den Tolvuddiga sjöstjärnan, medan Blackeborgsavdelningen kallades Sjöfararna. På flickscoutsidan fanns i Blackeberg förutom flickscoutavdelningen Skogsfåglarna nu också en blåvingering. Dess födelsedatum är emellertid höljt i dunkel.

Hösten började också bra. På sjöscoutdagen vann Kustfyrarna seglingen med scoutsnipor och kom tvåa i rodden. På land genomförde kåren en städning i skogspartierna i Blackeberg (Bäverdalen mm) och Vällingby (Fornkullen mm). 48

säckar skräp samlades in och utställdes någon dag på Blackebergs och Vällingby torg under plakat med texten "Var det du som tappade det här?". Aktionen uppmärksammades inte bara av lokaltidningen utan även av veckotidningen Idun.

Kåren hade nu växt så snabbt, att det började diskuteras om det inte vore mest praktiskt att dela den i en Blackebergs- och en Vällingbydel. Kårstyrelsen beslöt emellertid att vänta med delningen till årsskiftet 1956/57, men att förbereda den genom att ge de båda kårhalvorna viss självbestämmanderätt, särskilt när det gällde ekonomin.

Allhelgonahelgen 1955 gick den första Asafejden mellan patrullerna av stapeln i terrängen kring Gåsberget.

Trycket från pojkar och föräldrar att utöka vu-verksamheten i Vällingby var stort, och kåren beslöt satsa på en försöksverksamhet med kvarters-vu, som förbundet satsat en del på. En hel del föräldrar anmälde sitt intresse att vara med, när ett rekryteringsmöte ordnades i februari 1956 med stort pådrag från distrikt och förbund.

En ny flock, Waingunga, startades. (Den leddes av Ingrid Eriksson från Clara-Jacobs skår, tidigare flockchef för vår nuvarande kung och tillika ordförande i Världsscoutrådet Karl XVI Gustaf, bland sina vargungekamrater bärande namnet Mowgli.)

Detta var emellertid en ren Vällingby-verksamhet, och jag (Erik) har inte följt dess öden närmare.

(Jag (Jan) kan tillägga att Waingunga var ett mycket intressant försök med s k kvartersvuving, där flocken (ca 50-60 vargungar) bara träffades till 'storflockmöten' en gång per månad, men att varje kull (6-10 vu) under ledning av vuxna 'kullmammor' och 'kullpappor' träffades minst en gång per vecka, vardagkväll eller söndag, för egna träffar. Storflockmötena hölls som regel i Räckstaskolans aula och utvecklades snabbt till stora 'folkfester'.

Waingunga fick efter något år en efterföljare under Karin Adolfssons ledning. Vad den storflocken hette minns jag inte.)

Våren 1956 arrangerade kåren bl a en Asahajk för elitpatrullerna i den terräng där senare scoutstugan placerades. Sedan ordnades kårsimning för patrull-scouter och äldre i Blackebergs folkskolas bad, som har en 12,5 metersbassäng. Det blev 84 tävlande!

Under våren köpte kåren en begagnad scoutsnipa, 'Baloo', från Hedvig Eleonora scoutkår, och hade därmed två sådana bra patrullbåtar.

Sommaren 1956 blev intensiv. Vi hade läger vid KFUM:s sommarhem utanför Torshälla. 34 vi bodde i tält. Patrullscouterna hade läger vid Ladvik på Bogesundlandet. Både skogs- och sjöscouter deltog. Antalet lägerdeltagare var 45. Därutöver anordnade Kustfyrarna inte mindre än tre drygt veckolånga småbåtsseglingar med sammanlagt 42 deltagare förutom ledare.

Kårens sjöscouter utmärkte sig åter på sjöscoutdagen, då de vann både segling och rodd med scoutsnipa. Under hösten delades ännu en gång sjöscoutavdelningen i Blackeberg, så att Vällingby fick en egen avdelning. Denna övertog namnet Sjöfararna, medan Blackebergsavdelningen fick namnet Sjöbjörnarna.

Vid det här laget hade kårens äldsta scouter börjat komma upp i senioråldern, och detsamma gällde flickscouterna i Bromma Skogsfåglar. De bildade nu tillsammans seniorgänget Grankvistarna.

En av deras första (kanske självpåtagna) uppgifter var att arrangera en kårpatrulltävling. Eftersom även flickseniorer var med, var det naturligt att också bjuda in de båda flickscoutavdelningarna, Skogsfåglarna i Blackeberg och Nybyggarna i Vällingby, att delta. Det blev på det sättet inte mindre än 27 patruller med sammanlagt 150 flickscouter och scouter som ställde upp i tävlingen ute på Lovön. Därtill kom två pappatruller, som förargligt nog tog fler poäng än den bästa scoutpatrullen.

Pappornas deltagande var ett led i en drive för att engagera fler föräldrar i kåren. Vi hade redan tillsammans med flickscouterna haft en "informations-kurs" för föräldrar, som lockade en del deltagare. Några av dem nappade på våra "erbjudanden" att hjälpa till antingen på enheterna eller i kårarbetet i övrigt. Bland annat kunde blåvingeringen i Blackeberg delas i två (Önskeringen och Ekoringen) redan under hösten.

Årets viktigaste beslut fattades vid ett kårstyrelsesammanträde den 29 oktober, nämligen att vid årsskiftet 1956/57 dela kåren i två, Blackebergs scoutkår och Vällingby scoutkår. Den gemensamma kåren hade vid uppdelningen ungefär 280 medlemmar, nästan precis jämnt fördelade på de båda delarna.

Ekonomi var redan uppdelad och vållade inte några stora problem. Det som i övrigt fanns att dela upp var egentligen sjöscouternas båtar. Här bestämdes, att Blackebergskåren skulle få Kookaburra, den ena scoutsnipan och en mindre båt, medan Vällingbykåren fick den andra scoutsnipan och en mindre båt.

Och så, efter mindre än tre års existens, hade Blackeberg-Vällingby scoutkår gjort sin tjänst och blev upplöst.

* * *

I det brev från Erik som följde med ovanstående text skriver han: "Jag måste säga att det var en fantastisk fart vi hade! Nya enheter startade på löpande band. Hur hann vi?" Och i den kommentaren kan jag inte annat än instämma.